

DIST PRINSUR

Langues Orientales. Seinni læs hann eysturlendsk mál í Hong Kong og Saigon.

Heindrikur var í hertænastu í Algeria frá 1959 til 1962, og eftir það starvaðist hann sum sendistovuskrivari á fronsku sendistovuni í London.

Margretha og Heindrikur hittust fyrstu ferð gjøgnum felags vinir í London í 1965, men það var í einum brúðleypi í Skotlandi árið eftir, at það fór at renna saman millum tey bæði. Í flogfari úr Skotlandi til London eftir brúðleypshaldið prát-aðu tey aftur saman, og síðani hittust tey í London og gjørdust par.

Eleganti og sjarmerandi franski greivin var væl móttikin í Danmark, tá ið hann og Margretha krúnprinsessa giftust á sumri í 1967. Henri, greivi av Monpezat gjørdist Henrikur, prinsur av Danmark. Árið eftir fingi tey Friðrik krúnprins og í 1969 Joachim prins.

Síðani gingi bert fá ár, til boð vóru eftir 31 ára gomlu krúnprinsessuni, tí pápi hennara, Friðrikur tann 9., doyði. 14. januar í 1972 gjørdist Margretha drotning í Danmark, meðan Heindrikur prinsur varð verðandi prinsur – og varð ikki kongur.

Kærleikin og vónbrotið

Hjartaliga móttøkan sum Heindrikur prinsur – ikki heilt ólíkur James Bond í útsjónd – fekk í Danmark í sekstíárunum, gjørdist við tíðini meira lunkað. Høvuðsorsøkin til það var helst, at Heindrikur ongantíð lærði seg danska málið, men tosaði við týðiligum fronskum tónalagi – það kundi ljóða eitt sindur hjálparleyst og umboðaði ikki tann vituga, væl lisnað og skemt-ingarsama fraklendingin.

– Hann kendi seg sum danskara, men hann iðraði seg um, at hann ongantíð lærði seg at tosa danska málið. "Tað hevur skatt mítt umdømi", segði hann við meg, sigur Stéphanie Surrugue, sum hevur skrivað bók um Heindrik, við DR.

Hon heldur, at onkursvegna fingi danskarar ta fatan av prinsinum, at hann við at tosa hálvbrotið danskt ikki var áhugaður í landinum og fólkinum, og tað var hann keddur um. Jú, honum dámdi betur foie gras og siglingarítrótt enn livradeiggj og fótbólt, men hann treivst væl í Danmark.

At Heindrikur prinsur misrøkti danska málið, og ongantíð veruliga kom á lagið, hevði við sær, at danska

kongshúsið seinni legði sera stóran dent á, at útlendsku prinsessurnar Alexandra, Mary og Marie skuldu læra seg danskt so væl sum gjørligt sum skjóast. Tað var ein lykilin til at verða viðurkend av danskarum.

Tá í tíðini tóktst samanbresturin millum danska og franska mentan at vera størri, enn hann er í dag, og tað var eisini Heindriki til ampa.

– Tá ið tíðini væntaðu fólk, at hann bert hevði ein samleika, og tað var tann danski, sigur Stéphanie Surrugue.

Samanbrestur

Gjøgnum árinu hevur samleikin sum danskur prinsur í skugganum av drotningini fingið tað at prutla undir lokinum av og á, og eisini hetta hevur verið við til at geva Heindriki heldur misjavnt umdømi millum danskarar.

Heindrikur kom frá einari konservativari, katólskari hástættarfamilju, har hann sum elsti sonur hevði serliga tignarstöðu. Hann hevði gingið á kostskúla, hann hevði ferðast nógv og lisið í Fjareystri, hann hevði gjørt hertænastu í Algeria og verið diplomatur í Onglandi.

– Hann kom frá einari serligari familju og hevði eina serliga stöðu í familjuni. Hann var føddur og uppaldur til at skula leiða ognirnar hjá familjuni víðari. Hann skuldi ganga á odda og hevði stóran ans fyri stigveldisskipanum, sigur Stéphanie Surrugue.

Tá ið Heindrikur kom til Danmarkar, hevði hann búð í metropolum sum Hanoi, Hong Kong og London, og hann hevði upplivað kríggj í trimum heimsþortum.

– Tað var ein heimsborgari, sum kom til Danmarkar í einari tíð, tá ið

danskarar ikki høvdu sæð stórveg-is av heiminum.

Heindrikur var greitt nummar tvey í hjúnalagnum við donsku drotningina, og hóast hann stundum tosaði jaliga um hetta, gjørdist tað alt meira greitt, at hann ikki altíð treivst væl við tað. Hann nevndi seinnu árinu, at hann var vónbrotin av, at hann ikki fekk heitið sum kongur, men skuldi vera prinsur í skugganum av drotningini. Tað vakti ans, tá ið Heindrikur boðaði frá, at hann vildi ikki jarðast undir liðini á konu síni, tí tey vóru ikki javnsett. Tað var eitt brot við eina 459 ára langa siðvenju, og tað, sum ikki hevði verið, kom tá. Prinsurin, sum stundum hevði verið happaður, var mest sum gjørdur til láturs fyri útsøgnina, og eitt nú lýsti Ekstrablaðið Heindrik sum kong í Danmark – í prikandi spøluni.

Tað var um hetta munið, at Heindrikur eisini hevði aðrar umstríddar útsagnir, og frágreiðingin um, hví so var, kom helst tann 6. september í fjør, tá ið kongshúsið boðaði frá, at Heindrikur hevði fingið staðfest demens eftir drúgvar kanningar og eygleiðingar. Avleiðingar av hesum kundi verða skiftandi atburður, víkjandi metingarevni og broytandi samspæl við umheimin.

Í farnu viku varð Heindrikur innlagdur á Ríkissjúkrahúsið, har ein góðkynjaður svullur og bruni varð staðfestur í lungunum. Støðan hjá prinsinum versnaði skjótt, hann varð fluttur á Fredensborg slott, har hann doyði seint týskvøldið umgyrdur av næstu familjuni – drotningini og synunum báðum.

Stéphanie Surrugue spurdi í einari samrøðu Heindrik um deyð-

an, og tá svaraði hann soleiðis:

– Eg havi hugsað um deyðan alt mítt liv. Ikki tí at eg havi verið dapur í huga, men tí at deyðin fyri meg er ein grundleggjandi treyt fyri, at eg eri livandi. Uttan deyðan einki liv. Einasti hátturin at koma til sættis við deyðan er júst at siga »deyðin finst«. Tað ger meg ikki ræddan, deyðin er kravd leið.

Føroyskar fríløtur

Heindrikur prinsur vitjaði fyrstu ferð í Føroyum í 1971, og samanlagt hevur hann verið á tíggu almennum ferðum í Føroyum – hvørjaferð saman við Margrethu drotning. Á sumri 2016 var Margretha drotning á vitjan í Føroyum uttan Heindrik, sum tá hevði latið seg pensjónerað frá almennum skyldum.

Føroyingum dámdu væl Heindrik prins, og tað tóktist, sum hann í Føroyum kundi njóta óformligar fríløtur. Hann prátaði og skemtaði við høg og lág, hann visti áhuga fyri Føroyum og innlit í samfelag og søgu, og hann bjóðaði av í borðtennis í Vestmanna.

– Heindrikur prinsur var ein avhildin maður í Føroyum. Honum tóktist at hugna sær og trívast væl millum føroyingar. Ofta var hann fúsar við einari knappari og skemtiligari viðmerking, og altíð visti hann áhuga fyri føroyskum viðurskiftum, sigur Aksel V. Johannesen, løgmaður.

Undanfarin løgmaður er ábylgjulongd við núverandi løgmann.

– Heindrikur fekk ikki altíð so góða viðferð í miðlunum, men hann var óalmindiliga fryntligur og fyrikomandi og vitugur maður, sigur Kaj Leo Holm Johannesen.

Ein annar fyrrverandi løgmaður, Edmund Joensen, hitti fleiri ferðir Hendrik prins og lýsir hann sum sannan verðinsmann.

– Heindrikkur setti kulør á Kongshúsið við sínum humor, og hann talaði nógv mál – kinesiskt, vietnamesiskt, franskt, enskt, svenskt og týskt – so hann var ein verðinsmaður við breiðum útsýni um allan heim. Hann var lættur av lyndi og góður at samskifta við, sigur Edmund Joensen.

Fyrrverandi borgarstjórin í Klaksvíkar kommunu, Gunvá við Keldu, var ein av teimum, sum hevði Heindrik á almennari vitjan.

– Eg haldi, at fjølmiðlarnir til tíðir hava verið í so negativir og keðiligir við prinsin. Hann hevði nógvar góðar eginleikar, ein gentlemaður, áhugaverdur at tosa við, fittur, humoristiskur og visti nógv um Føroyar. Eisini hevur hann givið yrkingasavn út og var ein habilur klaverleikari. Haldi, at hann átti at fingið meiri rós, enn alt tað ris hann fekk, og so mangan niðurgjørdur. Hóast tað, hevur hann dugað ógvuliga væl at verið í sínum leikluti, tvey fet aftanfyri konuna. Tað kundu kanska nógvir føroyskir menn lært, sigur Gunvá við Keldu.

Happaður

Miðlarnir á okkara leiðum hava verið á tremur við umrøðu av Heindriki prins, síðani hann andaðist beint fyri midnátt týskvøldið. Statsleiðarar og onnur hava latið

samkennandi útsagnir frá sær, og eisini vanlig fólk hava gjørt viðmerkingar á sosialu miðlunum.

Lars Løkke Rasmussen, forsætisráðharri í Danmark, segði, at lívið hjá Heindriki rúmaði øllum heiminum.

– Frá uppvøkstri í Hanoi til miðnámsskúla í Cahors. Frá lestrartíð í Saigon til hertænastu í Algeria. Frá diplomatiskari yrkisleið í London til at vera ein høgt virdur miðdepil fyri kongaligu familjuna í Danmark. Hann meistraði danskt skemt og sjálvspei. Hann var áhugaður í finari franskar matgerð, var sjarmerandi og hevði skil fyri skaldskapi, tónleiki og list. Við sínum altjóða útsýni var við til at lata eyguni hjá danskarum upp fyri umheiminum, sigur Lars Løkke Rasmussen.

Danska mentamálaráðfrúan Mette Bock segði í sínari viðmerking, at danskarar høvdu happað Heindrik prins.

– Fólkinum dámdi ikki rættiliga mannin. Hann var øðrvísi. Kom úr einum øðrum landi. Lærði ikki rættiligt danskt, sum okkum dám-ar tað best. Og so hevði hann áhuga fyri vakrari list – tónleiki, skurðmyndlist, myndalist, lesnaði. Nógv lægið. Og so varð hann happaður. Og tá hann so fór at siga frá ynskinum um at varðveita egnan samleika, var heilt galið, sigur Mette Bock.

– Nú er maðurin deyður. Og appararnir fara í dag floyma okkum við minningarorðum um hetta fantastiska menniskjað, sum var spennandi, øðrvísi, brúsandi og sín heilt egni. Hyklið fer ongan enda at fáa, skrivar Mette Bock og rundar av við hesum orðum um Heindrik:

– Eitt deiligt menniskja. Stór persónsmenska. Púasta sín egni.

FAKTA

Henri Marie Jean André, greivi av Laborde de Monpezat, var føddur í Talence í Fraklandi 11. juni 1934.

10. juni 1967 giftist Henri donsku krúnprinsessuni Margrethu, og tá fekk hann navnið Hans Kongelig Højhed Prins Henrik af Danmark.

Heindrikkur prinsur og Margretha drotning fingi tveir synir – krúnprinsin Frederik og prinsin Joachim – og tey eiga átta abba- og ommubørn.

Í september í fjør fekk Heindrikkur staðfest demens, og hann var álvarsliga sjúkur í lungunum upp undir deyða sín.

Heindrikur prinsur doyði á Fredensborg Slot 13. februar 2018.

Heindrikur prinsur spælir billard – hann tóktist stótrívast á vitjanum í Føroyum